

УДК 929:378 (КДПУ) (1970-1986)

Ф.П.НЕСТЕРЕНКО – ТАЛАНОВИТИЙ ПЕДАГОГ, НАУКОВЕЦЬ

Сірик Е.П.

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені

Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна

У статті розкрито основні факти науково-педагогічної діяльності протягом 1970-1986 років доцента кафедри фізики фізико-математичного факультету тодішнього Кіровоградського педінституту ім. О.С. Пушкіна. Висвітлюється трудова біографія Ф.П. Нестеренка як фахівця, учасника другої світової війни, педагога.

Ключові слова: *Ф.П. Нестеренко, фізик, викладач, учасник війни, науковець.*

F.P. NESTERENKO – TALENTED TEACHER, SCIENTIST

Siryk E.P.

The Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University,

Kropyvnytskyi, Ukraine

The article reveals the main facts of scientific- pedagogical activity during 1970-1986, associate professor of physics, physics and mathematics, faculty of the then Kirovograd Pedagogical Institute named after A.S. Pushkin. The labor biography of F.P. Nesterenko as a specialist, participant of the Second World War, teacher is covered.

Key words: *F.P. Nesterenko, physicist, teacher, participant in the war, scientist.*

Випускники старшого віку фізико-математичного факультету тодішнього Кіровоградського педінституту ім. О.С. Пушкіна пам'ятають Нестеренка Федора Петровича як людину дисципліновану, яка вимагала цього як від себе, так і від інших. Коли він заходив у аудиторію після дзвінка, завжди чекав, доки закінчиться метушня і запанує повна тиша в аудиторії, лише потім вітався з присутніми. Федір Петрович не терпів розхлябаності, необов'язковості, вимагав від студентів пунктуальності і зібраності в навчанні.

Народився Нестеренко Федір Петрович 17 березня 1922 року в селянській родині в селі Ново-Меловатка Калачевського району Воронежської області. Його батьки були мудрими, добрими й працьовитими людьми, однак, це не захистило їх від горя. На долю сім'ї випали важкі випробування. Наприкінці 1920-х рр. більшовицький режим проголосив «нову» політику, яка супроводжувалася боротьбою з «куркулями», до яких зараховували не лише заможних селян, а й таких, які використовували в своїх господарствах найману працю, мали в наявності млина, олійниці, круподерні, просорушки, вовночухральні, сушарні, цегельні, перебували в петлюрівських і білогвардійських військах, антирадянських партизанських загонах, у тому числі служників релігійних культів. Під цю політику потрапила й сім'я Нестеренків. В 1929 році батьків Федора Петровича було репресовано та виселено на Далекий Схід (Хабаровський край, Лазовський район, станція Ебер). Після війни їх було реабілітовано, проте вони продовжували проживати на Далекому Сході [3, с. 152–155].

Незважаючи на те, що батьки були змушені покинути свою дімівку й переселитися в чужий край, де на них чекали голод та поневір'яння, це не завадило Федору Нестеренку 1938 року закінчити семирічку й вступити на навчання до Хабаровського педагогічного училища, яке він закінчив у 1941 році. З дитинства Федір виявляв здібності й бажання до навчання [3, с. 154–155].

У серпні 1941 року дев'ятнадцятирічним юнаком він був зарахований до лав Радянської Армії. Свою військову кар'єру Нестеренко розпочав з червоноармійця 5-го запасного стрілецького полку, яку продовжив курсантом Хабаровського піхотного училища, яке закінчив у червні 1941 року в званні лейтенанта. Брав участь у боях з мілітаристською Японією в якості командира кулеметного взводу 108-го стрілецького полку, 66-ї стрілецької дивізії, 35-ї армії, яка була у складі 1-ого Далекосхідного фронту [3, с. 154–155]. Закінчив свою військову кар'єру в 1948 році в якості командира кулеметного взводу.

При виконання завдань Федір Нестеренко виявляв кмітливість, відвагу й мужність [2, с. 110].

За участь у війні нагороджений медалями «За перемогу над Японією», «20 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945», «50 років Радянської Армії» [1, с. 50], [3, с. 152–153].

Після звільнення з лав Радянської Армії в червні 1948 року Федір вирішив продовжити свій педагогічний шлях. Він вступає на навчання до очного відділення державного педагогічного інституту у місті Владивосток, після закінчення якого отримав диплом з відзнакою з присвоєнням кваліфікації вчителя фізики й математики та звання учителя середньої школи [3, с. 154–155, 157].

Своє навчання в інституті поєднував з роботою вчителя математики й фізики. З вересня 1949 року по вересень 1951 року працював вчителем фізики 6–10 класів [3, с. 152]. Після закінчення навчання в інституті був направлений на викладацьку діяльність в місто Уссурійськ, де з 01.10.1952 р. до 15.09.1959 р. (останні 2 роки за сумісництвом) працював вчителем фізики середньої школи, завучем, директором [3, с. 172].

З жовтня 1957 року Ф.П. Нестеренко працював на кафедрі фізики Уссурійського державного педагогічного інституті спочатку на посаді асистента, потім старшого викладача, а згодом, після закінчення аспірантури зі спеціальності «методи викладання фізики» на посаді завідувача кафедри фізики. За час роботи в вищезазначеному навчальному закладі читав лекції та проводив практичні заняття з різних курсів фізики: методики викладання фізики, загальної фізики, розділу електродинаміки із курсу теоретичної фізики, теоретичної механіки, факультативу з електроніки [3, с. 152].

А з жовтня 1960 року до вересня 1963 року Ф.П. Нестеренко навчається в аспірантурі Московського обласного педагогічного інституту ім. Н.К. Крупської. В листопаді 1964 року Федір Петрович захистив кандидатську дисертацію з педагогіки. Рішенням Ради Московського обласного педагогічного інституту від 26 листопада 1964 року (протокол № 14) йому

присвоєно вчений ступінь кандидата педагогічних наук (диплом МКД №003869 м. Москва 03 березня 1965 року) [3, с. 152–154, 158].

Після закінчення аспірантури Ф.П. Нестеренко повертається до Уссурійська, де його призначають завідувачем кафедри фізики Уссурійського державного педагогічного інституті. Як завідувач кафедрою Нестеренко Ф.П. проявив гарні здібності в організації кабінетів та лабораторій, які в той час були одними з найкращих в інституті і повністю забезпечували навчальний процес за всіма розділами програмного матеріалу з фізики, а також дозволяли займатися науково-дослідною роботою студентам та викладачам кафедри фізики [3, с. 152, 169].

Рішенням Вищої Атестаційної Комісії Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти СРСР від 21 грудня 1966 року Нестеренко Федір Петрович отримав вчене звання доцента по кафедрі фізики (курс методики викладання) [3, с. 159].

З вересня 1969 року Федір Петрович працював доцентом кафедри фізики і методики фізики Бельцького педагогічного інституту ім. А. Руссо, де викладав такі предмети як методика викладання фізики, теоретична механіка, проводив лабораторні та практичні заняття з методики викладання фізики та був керівником педагогічної практики студентів. Як зазначено в характеристиці, підписаній ректором Бельцького педагогічного інституту, кандидатом філософських наук, І. Боршевичем, заняття Нестеренка Ф.П. вирізнялися продуманістю, організованістю та ретельною підготовкою [3, с. 160].

Доцент Нестеренко проводив значну роботу щодо удосконалення навчальної бази з фізики. Під керівництвом Ф.П. Нестеренка студенти брали активну участь у науковій роботі – готували практикум з вивчення напівпровідників. Свої заняття він проводив завжди цікаво й виважено. Працюючи на посаді доцента кафедри фізики й методики викладання, приймав активну участь у роботі семінарів з вивчення філософських питань природознавства та педагогіки вищої школи [3, с. 168].

Подальша педагогічна кар'єра Федора Петровича була пов'язана з нашим містом. Відповідно до наказу по Кіровоградському педінституту ім. О.С. Пушкіна № 141 від 17 серпня 1970 року, підписаного ректором інституту Ф.Г. Овчаренком, Ф.П. Нестеренко зарахований як обраний за конкурсом на посаду доцента кафедри фізики [3, с. 156].

Працюючи на даній посаді він читав теоретичний курс фізики, вів практичні і лабораторні заняття, керував курсовими роботами та педагогічною практикою студентів. У підготовці до занять виявляв ретельність, вимогливість як до себе, так і до студентів, заняття проводив на належному науково-теоретичному і методичному рівні. Постійно підвищував свою кваліфікацію та методичний рівень [3, с. 163, 164, 176, 184].

У відповідності до наказу по Кіровоградському державному педагогічному інституті ім. О.С. Пушкіна від 06 березня 1980 року № 22-к у зв'язку з виїздом на лікування завідувача кафедри фізики Сірого Володимира Івановича Ф.П. Нестеренко призначений виконуючим обов'язки завідувача кафедрою фізики [3, с. 166]. Під час перебування на даній посаді проявив організаторські здібності та вимогливість. За його участі було зроблено вагомий внесок в становлення та розвиток кафедри фізики. Зокрема, створена лабораторія квантової фізики, біля витоків якої разом з Ф.П. Нестеренком стояли І.З. Ковальов, Ю.М. Мамонтова, І.Ю. Ткачук, Л.О. Волков, П.В. Сірик.

Проводив наукову роботу з методики фізики. Виступав перед вчителями з лекціями і повідомленнями, працював на курсах підвищення кваліфікації учителів при кафедрі та в Інституті удосконалення вчителів.

В 1982 році під час проходження курсів підвищення кваліфікації в Київському педінституті ім. А.М. Горького проявив себе як творчий викладач, який систематично працював над підвищенням свого професійного рівня. Приймав активну участь у роботі республіканського семінару з методики викладання фізики, підготувавши доповідь на тему «Устные вычисления по физике в 6–7 классах» та підготував до друку статтю «Устные решения количественных задач по физике в 6–7 классах» [3, с. 167, 184].

Федір Петрович займався науково-методичною роботою з проблем поліпшення вивчення фізики у загальноосвітній школі, наслідком якої були його монографії «Математика в шкільному курсі фізики» (1981 р.) та «Розв'язування задач з фізики» (1984 р.) [3, с. 176]. З методичних питань надавав постійну дієву допомогу вчителям фізики загальноосвітніх шкіл. Науково-методична робота доцента Ф.П. Нестеренка відображена у його наукових працях «далекосхідного» періоду його діяльності [4–14] та періоду його науково-методичної діяльності в нашому університеті [15–17].

Нестеренко Ф.П. був членом КПРС з червня 1968 року. Вів активну громадсько-політичну діяльність. Обирався секретарем партійної організації фізико-математичного факультету, працював головою профбюро факультету [3].

Зі свідчень завідувача лабораторією спеціального фізичного практикуму Петра Васильовича Сірика (який закінчив фізико-математичний факультет у 1968 році, отримавши кваліфікацію вчителя фізики та математики), захопленням Федора Петровича були шахи, він був прекрасним гравцем. Зважаючи на це, з нагоди 60-ти річного ювілею Нестеренка Федора Петровича, друзі подарували йому шахи, якими він в подальшому дуже пишався і цінував.

Наказом Кіровоградського державного педагогічного інституту № 85-к від 30 жовтня 1986 року, підписаного ректором інституту О.Є. Полярушем Ф.П. Нестеренка виведено зі списків професорсько-викладацького складу в зв'язку зі смертю [3].

Федір Петрович Нестеренко залишив помітний слід в розвитку методичних досліджень кафедри фізики нашого університету. Контекст розв'язування фізичних задач, суміщення застосування усних обрахунків та обрахунків з використанням мікрокалькуляторів, дослідження зв'язків курсів фізики та математики загальноосвітньої школи – ці та інші методичні проблеми знаходили своє розв'язання у публікаціях та практичній викладацькій роботі Федора Петровича. Його початок життя у зв'язку з репресуванням батьків виявився складним. Але не зламався, здобув якісну освіту, захистив

кандидатську дисертацію, знайшов своє покликання на вчительській та викладацькій ниві.

Список використаної літератури

1. Книга участников Великой Отечественной войны 1941–1945 гг. Кировоградского педагогического института имени А.С. Пушкина к 40-летию Великой победы. Кировоград, 1988.

2. Садовий М.І., Лазаренко Д.С. Ніхто не забутий, ніщо не забуте: Біографічні відомості про учасників Великої Вітчизняної війни – викладачів та працівників Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Кіровоград, ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард»». 2014. 188 с.

3. Особові справи працівників інституту, які мають наукові ступені та звання. (Назаров-Нечаєв) Архів Кіровоградського державного педагогічного інституту імені В.К. Винниченка. Том. 25. Арк. 152–178.

4. Нестеренко Ф.П. Лабораторный практикум по физике восьмилетней школе. Владивосток, 1963.

5. Нестеренко Ф.П. Лабораторные работы как средство приобретение знаний. *Физика в школе*. 1963. № 2.

6. Нестеренко Ф.П. Замечание к опыту «Определение механического эквивалента теплоты». *Физика в школе*. 1962. № 6.

7. Нестеренко Ф.П. К вопросу о практикуме по физике восьмилетней школе. Труды пединститутів ДВ. Хабаровск, 1964.

8. Нестеренко Ф.П. Практикум по физике в VIII классе ШРМ. *Вечерняя средняя школа*. 1965. № 2.

9. Нестеренко Ф.П. *Обобщающее повторение курса физики VIII класса ШРМ*. Материалы физико-математической конференции пединститутів ДВ. Комсомольск, 1965.

10. Нестеренко Ф.П. *Об учете знаний, умений и навыков, приобретенных учащимся в практикуме по физике в восьмилетней школе*.

Материалы конференции преподавателей математических и физических кафедр пединститутов ДВ. Уссурийск, 1963.

11. Нестеренко Ф.П. *К вопросу о практикуме по физике в восьмилетней школе*. Материалы докладов X-ой зональной конференции пединститутов Сибири и Урала. Новосибирск, 1962.

12. Нестеренко Ф.П. *Некоторые вопросы организации и методики проведения практикума по физике восьмилетней школе*. Сб. «Тезисы докладов на VI-ой зональной конференции. Пермь.

13. Нестеренко Ф.П. *Практикум по физике в VI–VIII классах (критический обзор литературы с 1933 г.)*. Материалы местной межвузовской физико-математической научной конференции Дальнего Востока. Хабаровск. Т. 1. 1967.

14. Нестеренко Ф.П. Факультативные занятия «Полупроводники и их свойства» с учащимися 10-х классов.

15. Нестеренко Ф.П. Математика в шкільному курсі фізики. Київ, Радянська школа. 1981. 103 с.

16. Нестеренко Ф.П. Розв'язування задач з фізики. Посібник для вчителів. Київ, Радянська школа. 1984. 111 с.

17. Нестеренко Ф.П. Использование микрокалькуляторов на уроках физики. Пособие для учителей. Київ, Радянська школа. 1987. 176 с.